

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра психіатрії та наркології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХІАТРІЯ ТА НАРКОЛОГІЯ»**

Освітній рівень другий рівень вищої освіти - магістр
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»
228 «Педіатрія»

Автори: Напрееенко О.К., завідувач кафедри психіатрії та наркології НМУ, професор, д.мед.н.; Дзеружинська Н.О., професор кафедри психіатрії та наркології НМУ, професор, д.мед.н.; Бурса А.І., доцент кафедри психіатрії та наркології НМУ, доцент, к.мед.н.

Затверджено на засіданні кафедри психіатрії та наркології
Протокол № 10 від «09» січня 2024 року

Завідувач кафедри психіатрії
та наркології, професор

Напрееенко О.К.

Заняття 1.

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 1. *Предмет та завдання психіатрії та наркології, історія розвитку. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Особливості структури психіатричної лікарні й диспансеру. Принципи догляду за психічно хворими.*

Мета вивчення теми:

1. Ознайомитися з поняттями психіатрії та наркології, їх завданнями.
2. Знати основні етапи становлення психіатричної науки.
3. Засвоїти принципи організації психіатричної допомоги та її правові засади.
4. Знати структуру лікарняної та позалікарняної мережі психіатричної допомоги.
5. Оволодіти основними принципами догляду за психічно хворими.

Основні поняття теми: психіатрія, види психіатричної допомоги, структура психіатричних закладів, Закон «Про психіатричну допомогу» 2000 р., порядки надання медичної допомоги психічно хворим, режими догляду за стаціонарними пацієнтами, показання до невідкладної допомоги.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Вклад вітчизняних вчених у розвиток психіатрії.
2. Закон України «Про психіатричну допомогу» 2000 р.
3. Сучасні методи реабілітації психічно хворих.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Зіставлення комп'ютерної презентації змісту закону «Про психіатричну допомогу» 2000 р.
2. Провести аналіз законодавства різних країн щодо надання психіатричної допомоги.
3. Провести аналіз найбільш прогресивних форм організації психіатричної служби в різних країнах.

4. Зіставлення алгоритму проведення недобровільної госпіталізації хворого з психічними розладами.

5. Створення реферату на тему «Внесок українських вчених в розвиток психіатричної науки».

6. Опрацювання Постанови Кабінету Міністрів «Про порядок проведення попередніх та профілактичних психіатричних оглядів» та інших підзаконних (щодо Закону України «Про психіатричну допомогу») актів.

Тема 2. Методи психіатричного дослідження. Класифікація психічних розладів, поняття психопатологічного симптому, синдрому та хвороби, реєстри психічних розладів. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань і розладів.

Мета вивчення теми:

1.Засвоїти сучасні уявлення про етіологію та патогенез психічних захворювань

2.Знати основні класифікації психічних захворювань та їх принципи.

3.Оволодіти основними методами обстеження психічно хворих (клініко-психопатологічний, експериментально-психологічний та ін.).

4. Вміти визначати психопатологічні симптоми і синдроми під час бесіди з хворим.

5.Оволодіти основними принципами лікування психічно хворих.

6. Знати загальні принципи вирішення експертних питань в психіатрії.

Основні поняття теми: етіологія, патогенез, класифікація психічних розладів, симптом, синдром, реєстри психічних розладів, лікування (психотропні засоби, ЕСТ, психотерапія), медико-соціальна реабілітація, експертизи психічних захворювань і розладів (медико-соціальна, судова, військова), осудність, неосудність, дієздатність, недієздатність, опіка.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Показання, протипоказання та методика проведення шоківих методів лікування.
2. Показання, протипоказання для застосування ноотропних препаратів в психіатричній клініці.
3. Основні принципи призначення транквілізаторів бензодіазепінового ряду.
4. Види психотерапії, показання, протипоказання, найбільш доцільне призначення.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Зіставлення комп'ютерної презентації «Психотропні препарати в практиці сімейного лікаря»
2. Зіставлення алгоритму проведення діагностики та лікувальної тактики щодо соматичного хворого при виявленні в нього ознак психічного розладу.
3. Створення реферативного огляду на тему «Медико-соціальна реабілітація психічно хворих» з використанням для аналізу літературних джерел (кирилицею та латиницею) за останні 5 років.
4. Провести аналіз найбільш ефективних підходів до надання допомоги психічно хворим з окремими патологіями.
5. Функціональний діагноз в психіатрії.

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №1:

1. Предмет та завдання психіатрії. Основні принципи сучасної психіатрії.
2. Видатні діячі вітчизняної психіатрії.
3. Значення суміжних наук.
4. Організація психіатричної допомоги: а) позалікарняна; б) стаціонарна; в) в закладах трудової реабілітації.
5. Устрій та організація роботи ПНД.
6. Устрій та організація роботи психіатричної лікарні.

7. Правила госпіталізації та виписки психічно хворих.
8. Невідкладна психіатрична допомога. Первинна психіатричне освідчення. Юридичні та організаційні аспекти.
9. Правила догляду та нагляду за хворими в психіатричному стаціонарі.
10. Принципи класифікації психічних захворювань (нозологічний та синдромальний, МКХ-10). Ендогенні, екзогенні та психогенні психічні захворювання.
11. Трудова експертиза. Групи інвалідності при психічних захворюваннях.
12. Військово-психіатрична експертиза.
13. Судово-психіатрична експертиза. Критерії осудності та неосудності. Примусове лікування.
14. Дієздатність, опіка. Показання та механізм її накладення.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напрєєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напрєєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с. (С.12-40).
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напрєєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напрєєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 528 с. (С. 8-29).
3. Невідкладні стани в психіатрії / За ред. д.мед.н., проф. Л.М. Юр'євої - К., 2000. – 151 с.
4. Ургентна психіатрія (клініка, психодіагностика, терапія невідкладних станів). / Дзюб Г. К., Кузнецов В. М., Нестерчук Н. В. / К., 2010. — 190 с.
5. Закон України «Про психіатричну допомогу» №1489-III. – К., 22 лютого 2000 р.

6. Постанова Кабінету Міністрів «Про порядок проведення попередніх та профілактичних психіатричних оглядів» від 27 вересня 2000 р. № 1465.

7. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження переліку медичних психіатричних протипоказань щодо виконання окремих видів діяльності (робіт, професій, служби), що можуть становити безпосередню небезпеку для особи або оточуючих» від 10 травня 2022 р. № 577.

8. Білецька Г.А. Судова медицина та судова психіатрія/ підручник. – К., 2018. – 376 с.

9. Правила застосування фізичного обмеження та ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади: Методичні рекомендації. – К., 2001. – 11 с.

10. Ентоні В., Коен М., Фаркас М. Психіатрична реабілітація. – К.: Сфера, 2001. – 298 с. – Рос. мовою.

Додаткова:

1. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.

2. Напрєєнко О.К., Хайтович М.В. Клінічна психофармакологія (навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ. 2016. – 173 с.

3. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.

Заняття 2

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 3. *Порушення відчуттів та сприйняття*

Мета вивчення теми:

1. Освоїти медичну термінологію порушень відчуттів та сприйняття.
2. Засвоїти класифікацію, визначення, загальні поняття розладів відчуттів та сприйняття.
3. Ознайомитися з методами дослідження відчуттів та сприйняття.
4. Вміти вступати в контакт із психічно хворими з порушеннями відчуттів та сприйняття.
5. Вміти виявити порушення відчуттів та сприйняття на основі скарг хворого і даних об'єктивного спостереження.
6. Вміти виявити продуктивні симптоми шляхом опитування.
7. Освоїти патопсихологічні методики дослідження відчуттів та сприйняття і навчитись користуватись об'єктивними методами виявлення порушень сприйняття: метод спостереження, способи Ліппмана, Рейхардта, Ашафенбурга.
8. Вміти проводити диференціальну діагностику галюцинацій та псевдогалюцинацій під час роботи з пацієнтом психіатричного відділення.

Основні поняття теми: гипестезія, гіперестезія, анестезія, парастезії, сенестопатії, справжні галюцинації, псевдогалюцинації, ілюзії, психосенсорні розлади.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Ознайомитись та провести презентацію книги В.Х. Кандинського «О превдогалюцинациях».
2. Ознайомитись та провести презентацію книги И.Р. Еглитиса «Сенестопатії».
3. Ознайомитись та провести презентацію книги М.В. Коркиної «Дисморфоманія в підлітковому та юнацькому віці».

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики справжніх та псевдогалюцинацій.
2. Створити таблицю диференційної діагностики розладів відчуттів, парестезій і сенестопатій.
3. Створити таблицю диференційної діагностики ілюзій і галюцинацій.

Тема 4. *Порушення мислення та інтелекту*

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти визначення, класифікацію розладів мислення.
2. Ознайомитися з методами дослідження розладів мислення.
3. Вміти вступати в контакт із психічно хворими з розладами мислення.
4. Вміти виявити продуктивні симптоми (маячіння) шляхом опитування.
5. Освоїти патопсихологічні методики дослідження мислення.
6. Вміти проводити диференціальну діагностику маячних, надцінних та нав'язливих ідей під час роботи з пацієнтом психіатричного відділення.

Основні поняття теми: мислення, поняття, судження, умовивід, порушення мислення за темпом, за формою асоціативного процесу, за змістом; маячні, надцінні та нав'язливі ідеї, форми утворення маячення, види маячення, паранойяльний, параноїчний, парафренний синдроми.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Ознайомитись з монографією В.М. Блейхера «Расстройства мышления».
2. Форми утворення маячення.
3. Характеристика індукованого і конформного маячення.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики нав'язливих, надцінних та маячних ідей.

2. Створити алгоритм виявлення порушень мислення за допомогою психодіагностичних методик.

3. Створити таблицю диференційної діагностики маячних ідей при різних психічних розладах.

4. Створити таблицю диференційної діагностики розладів мислення при різних психічних і соматичних розладах.

Тема 5. *Порушення емоцій*

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти визначення, класифікацію розладів емоцій.
2. Ознайомитися з методами невербального дослідження розладів емоцій.
3. Вміти вступати в контакт із психічно хворими з манією та депресією.
4. Вміти виявити шляхом опитування наявність попередніх епізодів афективних розладів у хворого.
5. Освоїти патопсихологічні методики дослідження мислення та інтелекту.
6. Вміти проводити диференціальну діагностику розладів емоцій під час роботи з пацієнтом психіатричного відділення.

Основні поняття теми: гіпотимія, гипертимія, паратимія, ейфорія, манія, меланхолія, тривога, страх, дисфорія, патологічний афект, емоційний параліч, емоційне сплюснення, лабільність емоцій, слабкодухість, в'язкість емоцій, депресивний синдром, маніакальний синдром

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Нейрофізіологія емоцій.
2. Соматичні і неврологічні прояви депресивних розладів.
3. Біохімічні проби в діагностиці депресивних розладів.
4. Нефармакологічні методи лікування депресивних розладів.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити алгоритм виявлення порушень емоцій за допомогою психодіагностичних методик.
2. Створити таблицю диференційної діагностики розладів емоцій при різних психічних і соматичних розладах.
3. Створити алгоритм виявлення депресивного розладу у соматичного хворого.
4. Дайджест іноземної літератури за темою «Терапевтично резистентні депресії».
5. Сформувати лікувальну стратегію для соматичного хворого з депресивним розладом.
6. Створити презентацію за темою «Депресії в загальносоматичній практиці».

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №2:

- i. Визначення понять "відчуття" та "сприйняття".
2. Психосенсорні розлади. (порушення "схеми тіла", дереалізація, деперсоналізація).
3. Визначення понять "ілюзії", класифікація. Афективні, вербальні, парейдолічні ілюзії.
4. Визначення понять "галюцинації", їхня класифікація, розбіжності між справжніми та псевдогалюцинаціями.
5. Специфічність галюцинацій при деяких захворюваннях.
6. Розлади мислення за темпом
7. Розлади мислення за формою асоціативного зв'язку.
8. Розлади мислення за змістом.
9. Форми маячноутворення.
10. Розлади інтелекту, методи дослідження.
11. Вроджене недоумство, його ступені.
12. Набуте слабоумство, клінічні форми деменцій.
13. Визначення та класифікація емоцій.

14. Гіпотимія та депресивний синдром.
15. Гіпертимія, ейфорія та маніакальний синдром.
16. Тривога та страх, хвороблива анестезія психіки.
17. Фізіологічний та патологічний афекти.
18. Дисфорія та дисфоричний синдром..
19. Амбівалентність емоцій.
20. Патологічна лабільність емоцій, слабкодухість, інертність емоцій.
21. Емоційне сплющення та апатія.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напреєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напреєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.

Додаткова:

1. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напреєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.
2. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.
3. Психіатрія (клініко-діагностичні алгоритми): Навчально-методичний посібник/ За ред. проф. Л.М. Юр'євої. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2002. - 168с.

Заняття 3

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 6. *Порушення ефекторної сфери*

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти класифікацію, визначення, загальні поняття розладів ефекторно-вольової сфери.
2. Ознайомитися з методами дослідження розладів ефекторно-вольової сфери.
3. Вміти вступати в контакт з психічно хворими з порушеннями ефекторно-вольової сфери.
4. Вміти виявити порушення розлади ефекторно-вольової сфери на основі скарг хворого і даних об'єктивного спостереження.
5. Засвоїти визначення та різновиди розлади потягів.
6. Вміти проводити диференціальну діагностику видів збудження під час роботи з пацієнтом психіатричного відділення.

Основні поняття теми: гіпобулія, гіпербулія, абулія, парабулія, потяг, мотивація, вольовий акт, кататонічні розлади, каталепсія, пози повітряної подушки, ембріону, капюшону, симптоми Павлова і Бернштейна, симптом драбини, ехосимптоми, палілалії, гіпокінезія, паракінезія.

Питання для теоретичного опрацювання:

1. Кататонічні розлади при різних психічних захворюваннях.
2. Порушення сексуальних потягів.
3. Апато-абулічний розлад як дефектний стан.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики кататонічного і маніакального збудження.
2. Створити таблицю диференційної діагностики кататонічного і істеричного мутизму.
3. Створити словник порушень потягів.

Тема 7. *Порушення пам'яті та уваги*

Мета вивчення теми:

1. Ознайомитися з причинами порушень пам'яті та з теоріями їх патогенезу.
2. Знати прояви порушень пам'яті та уваги.
3. Засвоїти методи виявлення порушень пам'яті та уваги.
4. Вміти самостійно користуватися психіатричною термінологією, що стосується пам'яті, диференціювати види амнезій, розрізняти парамнезії, діагностувати Корсаківський амнестичний синдром.
5. Розвивати творчі здібності на матеріалі пошуку критеріїв розрізнення однакових порушень пам'яті при різних психічних захворюваннях.

Основні поняття теми: пам'ять, основні мнестичні процеси, увага, гіпермнезія, гіпомнезія, амнезії, парамнезії (конфабуляції, псевдоремінісценції, кріптомнезії), амнестичний синдром

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Внесок С.С. Корсакова в розвиток вчення про амнестичні розлади.
2. Амнезії, що виникають внаслідок гіпоксичних станів.
3. Диссоціативна амнезія.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити диференційно-діагностичну таблицю різних за походженням амнестичних розладів.
2. Створити таблицю різних порушень процесу уваги.
3. Нейрофізіологічні зміни у головному мозку при виникненні порушень пам'яті.
4. Створити алгоритм обстеження пацієнта з розладами пам'яті.
5. Доповідь на тему «Розлади пам'яті в похилому віці».

Тема 8. *Порушення свідомості та самосвідомості*

Мета вивчення теми:

1. Ознайомитися з причинами порушень свідомості та з теоріями їх патогенезу.

2. Знати прояви порушень свідомості.

3. Засвоїти методи виявлення порушень свідомості.

4. Знати методики надання допомоги збудженому хворому з порушенням свідомості.

5. Оволодіти вмінням визначати стан ауто- і алопсихічної орієнтації, самостійно розпізнавати та диференціювати синдроми порушення свідомості в психічно хворих.

6. Розвивати творчі здібності на матеріалі пошуку критеріїв розрізнення однакових порушень свідомості при різних психічних захворюваннях.

Основні поняття теми: свідомість, самосвідомість, аллопсихічна і аутопсихічна орієнтація, подвійне орієнтування, вимкнення свідомості, потьмарення свідомості, пароксизмальні порушення свідомості, делірій, онейроїд, аменція, сутінковий розлад, кома, сопор, сомнолентність, оглушення, обнубіляція

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Розлади свідомості інтоксикаційного генезу.

2. Судово-психіатричне значення розладів свідомості.

3. Розлади свідомості у хворих соматичного профілю.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики потьмарень свідомості.

2. Створити таблицю диференційної діагностики непродуктивних розладів свідомості.

3. Створити алгоритм діагностики сутінкових розладів свідомості.

4. Доповідь за темою «Порушення свідомості у онкологічно хворих».

Тема 9. Психопатологічні синдроми, недоумство, типи перебігу психічних захворювань

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти поняття "синдром", тип перебігу, порушення інтелекту.
2. Мати уявлення про загальні закономірності синдромального підходу в діагностиці, про сучасні погляди на проблему синдромального та нозологічного діагнозу, їх місце в Міжнародній класифікації хвороб 10 перегляду.
3. Засвоїти принципи систематики психопатологічних синдромів (за переважаючою в ступені патологічних змін сферою психічних процесів; за ступенем генералізації психічних розладів та за ступенем складності).
4. Засвоїти клініко-динамічні особливості різних типів перебігу (прогресивний-процесуальний, фазовий-циркулярний, епізодичний, реактивний, розвиток).
5. Вміти розрізняти види слабоумства: набуте – деменція (лакунарна-парціальна, дифузна-тотальна) та розумове недорозвинення – олігофренія (дебільність, імбецильність, ідіотія).
6. Вміти діагностувати специфічні деменції (психічний дефект – шизофренічний, епілептичний, сенільний, алкогольний та ін.).
7. Вміти використовувати патопсихологічні методики виявлення когнітивних порушень (Тести Векслера, Равена, MMSE та ін.).
8. Вміти трактувати результати параклінічних методів дослідження головного мозку (ЄСГ, КТ, МРТ, ЯМР).

Основні поняття теми: синдром, синдромокінез, синдромотаксис, МКБ-10, прості і складні синдроми, типи перебігу психічних захворювань, розумове недорозвинення (олігофренія), набуте недоумство (деменція), психічний дефект.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Динаміка синдромів.
2. Типи перебігу і прогноз психічних захворювань.

3. Поняття дефект і деменція: спільне та відмінності.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики маячних синдромів.
2. Створити алгоритм діагностики при органічному ураженні головного мозку.
3. Створити таблицю диференційної діагностики непритомності і епілептичного нападу.
4. Створити таблицю диференційної діагностики астенічного і апатичного або інших синдромів.

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №3:

1. Характеристика вольових розладів.
2. Типи і клінічні форми порушення потягів.
3. Класифікація розладів рухової активності.
4. Види психомоторного збудження.
5. Диференційна діагностика маніакального і кататонічного збудження.
6. Види психомоторної загальмованості.
7. Різниця між кататонічним, депресивним та психогенним ступором.
8. Визначення імпульсивних дій та їх соціальне значення.
9. Класифікація розладів пам'яті.
10. Загальна характеристика кількісних порушень пам'яті.
11. Загальна характеристика якісних порушень пам'яті.
12. Клінічні прояви амнестичного синдрому і синдрому Корсакова.
13. Класифікація розладів свідомості.
14. Загальна характеристика непродуктивних розладів свідомості.
15. Диференціальна діагностика сопогу і коми.
16. Загальна характеристика продуктивних розладів свідомості.
17. Клініка деліріозного синдрому, види делірію.
18. Характеристика онейроїду.
19. Характеристика аменції.

- 20.Різновиди присмеркового стану свідомості.
- 21.Синдром дереалізації та деперсоналізації.
- 22.Невротичні синдроми.
- 23.Афективні синдроми.
- 24.Маячні синдроми.
- 25.Синдроми органічного ураження головного мозку.
- 26.Типи перебігу психічних захворювань.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напрєєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напрєєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напрєєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напрєєнка. К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.

Додаткова:

1. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.
2. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.
3. Психіатрія (клініко-діагностичні алгоритми): Навчально-методичний посібник/ За ред. проф. Л.М. Юр'євої. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2002. - 168с.

Заняття 4

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 10. Шизофренія. Преморбідні прояви. Основні клінічні симптоми. Клінічні форми та варіанти перебігу. Лікування, профілактика та реабілітація хворих на шизофренію. Експертні оцінки.

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти основні симптоми шизофренії (суть понять дисоціації, апатії, аутизму).
2. Вміти розпізнавати додаткові симптоми шизофренії (галюцинації, маячні ідеї, кататонічні та афективні розлади).
3. Вміти виявити при об'єктивному дослідженні хворого психопатологічні симптоми і визначити ведучий синдром.
4. Вміти встановити нозологічний діагноз, клінічну форму та характер перебігу хвороби.
5. Засвоїти характеристику процесуального типу перебігу; знати особливості безперервно-прогресивного, рекурентного та приступоподібно-прогресивного його варіантів.
6. Засвоїти поняття апатико-дисоціативного дефекту, характеристику ремісій, критерії профілактики загострень.
7. Засвоїти критерії призначення біологічної терапії (антипсихотичних препаратів і ЕСТ).
8. Вміти визначити тактику допомоги хворому та проведення реабілітаційних заходів.

Основні поняття теми: етіологія, патогенез, основні і додаткові симптоми, основні і атипові форми шизофренії, типи дебюту, типи перебігу, варіанти ремісій, психічний дефект, антипсихотичні лікарські засоби, нейрорепаративний синдром, підтримувальна терапія, види реабілітації.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Розвиток вчення про шизофренію.
2. Внесок Блейлера і Крепеліна у розвиток вчення про ендogenous психози.
3. Диференційно-діагностичні ознаки типів дебюту шизофренії.
4. Атипові форми шизофренії.
5. Шизотиповий розлад.
6. Вчення про шизофренію з в'ялим перебігом.
7. Типи дефектів психіки у хворих на шизофренію.
8. Немедикаментозне лікування хворих на шизофренію

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики параноїдної форми шизофренії і шизоафективного розладу.
2. Створити таблицю диференційної діагностики параноїдної шизофренії і шизотипового розладу.
3. Скласти алгоритм діагностики і лікування окремої форми шизофренії (параноїдної, кататонічної, гебефренічної або простої).
4. Створити таблицю диференційної діагностики різних за походженням форм парафренного синдрому.

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №4:

1. Визначення поняття "шизофренія".
2. Етіологія, патогенез, епідеміологія шизофренії.
3. Нейроморфологічні зміни у головного мозку при шизофренії.
4. Головні симптоми шизофренії (апатія, дисоціація, аутизм).
5. Особливості продуктивних, афективних, кататонічних розладів при шизофренії.
6. Типи дебюту шизофренії.
7. Клінічні форми шизофренії (типові та атипові).
8. Типи перебігу шизофренії.

9. Шизоафективні психози.
10. Типи ремісій при шизофренії.
11. Типи дефекту особистості при шизофренії.
12. Лікування, його види та етапи.
13. Реабілітація і прогноз при шизофренії.
14. Медико-соціальна експертиза при шизофренії.
15. Судово-психіатрична експертиза при шизофренії.
16. Опіка хворих на шизофренію.
17. Вікові особливості перебігу шизофренії.
18. Можливості психотерапії при шизофренії.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напреєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напреєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.
3. Эй А. Шизофрения. Нариси клініки та психопатології: Пер. з фр. / Передмова Ж. Гаррабе. – К.: Сфера, 1998. – 388 с.

Додаткова:

1. Кемпінські А. Шизофрения. – Львів: Вид-во Мс, 2004. – 202 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напреєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.
3. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.
4. Психіатрія (клініко-діагностичні алгоритми): Навчально-методичний посібник/ За ред. проф. Л.М. Юр'євої. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2002. - 168с.

Заняття 5

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 11. *Афективні розлади. Клінічні прояви, їх види і типи перебігу. Ендогенні афективні розлади. Вітальна та соматизована депресії. Принципи терапії пацієнтів із афективними розладами. Експертні оцінки.*

Мета вивчення теми:

1. Вміти налагодити контакт (комплаєнс) з обстежуваним хворим, провести клінічну бесіду.
2. Вміти виявляти розлади емоцій, мислення та ефекторно-вольової сфери в афективних хворих.
3. Вміти діагностувати провідний афективний синдром.
4. Вміти діагностувати соматоневрологічні порушення при афективних розладах.
5. Вміти визначити критерії діагностики маскованої депресії.
6. Вміти діагностувати БАР і циклотимію, віддиференціювати їх від шизоафективного психозу, реактивної та інволюційної депресії.
7. Вміти поставити клінічний діагноз і визначити тип перебігу захворювання.
8. Вміти призначити патогенетичне лікування афективним хворим з випискою рецептів і намітити заходи вторинної профілактики.

Основні поняття теми: афективні розлади, манія, депресія, біполярний афективний розлад, циклотимія, дистимія, маскована депресія, фазовий перебіг, антидепресанти, стабілізатори настрою, профілактична терапія, реабілітація.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Депресії у практиці сімейного лікаря.
2. Психофармакотерапія афективних розладів у соматично хворих.
3. Психофармакотерапія афективних розладів у хворих геронтологічного профілю.
4. Немедикаментозні методи диференційованого лікування депресій.

5. Літій як засіб профілактичної терапії при лікуванні афективних розладів.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики когнітивних розладів при депресії і деменції.
2. Створити таблицю диференційної діагностики ендогенної і соматогенної депресії.
3. Скласти алгоритм лікування хворого з маніакальним розладом.
4. Скласти алгоритм лікування хворого з депресивним розладом.
5. Купірування маніакального та меланхолічного збудження.

Тема 12. *Епілептична патологія (реакція, синдром, хвороба). Класифікація, клінічні форми. Епілептичні психози. Лікування, профілактика, реабілітація, експертні оцінки. Невідкладна допомога при епілептичному статусі*

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти поняття епілептичної хвороби, симптоматичної епілепсії (епілептичні або епілептиформні синдроми різного походження) та епілептичної реакції.
2. Мати уявлення про сучасні погляди на проблему епілептогенезу, принципи класифікації епілептичних пароксизмів та епілептичної патології в цілому з урахуванням її місця в Міжнародній класифікації хвороб 10 перегляду.
3. Знати основні клінічні прояви епілепсії: типи епілептичних пароксизмів (великі судомні напади, малі напади, психічні еквіваленти), типові зміни особистості та характеру хворих на епілепсію, ознаки дефекту психічної діяльності – епілептичної деменції.
4. Засвоїти поняття епілептичний статус та методи його купірування.

5. Вміти діагностувати гострі та протраговані епілептичні психози (присмерковий стан, делірій, дисфорія, параноїд) та засвоїти основні методи їх лікування.

6. Навчитись оцінювати основні результати параклінічних досліджень хворих на епілепсію (ЕЕГ, ТКТГ, патопсихологічні).

7. Вміти призначати протисудомні препарати в залежності від типів нападів.

8. Знати принципи експертних оцінок при проведенні медико-соціальної, військово-психіатричної та судово-психіатричної експертизи хворим з епілептичною патологією.

Основні поняття теми: епілептична хвороба, епілептиформний синдром, епілептична реакція, епілептогенне вогнище, судомні напади, епілептичні радикали, рання діагностика, епілептичні еквіваленти, епілептичний статус (великих та малих судом), епілептичні психози, типи епілептичної деменції (амнестико-олігофазичний, паралогічний, афективний), специфічні зміни особистості, протисудомні препарати, невідкладна допомога при епілептичному статусі.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Теорія Пенфілда щодо походження епілепсії.
2. Нейрофізіологічні методи діагностики епілептичної патології.
3. Судово-психіатрична оцінка епілептичної хвороби.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційного лікування різних епілептичних нападів.
2. Створити таблицю диференційної діагностики епілептичного і істеричного нападів.
3. Дайджест іноземної літератури щодо сучасних методів лікування абсансів.
4. Створити алгоритм диференційної діагностики та лікування дисфоричного розладу.

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №5:

1. Визначення поняття та класифікація афективних розладів.
2. Епідеміологія афективних розладів.
3. Етіологія та патогенез афективних розладів.
4. Варіанти та клінічні прояви депресивного епізоду.
5. Клінічні прояви маніакального епізоду.
6. Змішані стани. Атипові фази.
7. Циклотимія.
8. Особливі форми афективних розладів - маскована депресія, дистимія.
9. Вікові особливості клінічних проявів та перебігу афективних розладів.
10. Лікування, реабілітація, експертиза і прогноз при афективних розладах.
11. Визначення поняття епілепсії, її епідеміології, етіології, патогенезу.
12. Клініка великого судомного нападу.
13. Малі епілептичні пароксизми, їх різновиди.
14. Епізодичні психотичні стани (психічні еквіваленти).
15. Епілептичний статус, невідкладна допомога.
16. Епілептичні радикали. Рання діагностика епілепсії, чинники ризику щодо епілепсії.
17. Інтелектуально-мнестичні та емоційно-вольові розлади при епілепсії.
18. Профілактика, лікування, експертизи та прогноз при епілепсії.
19. Функціональний реабілітаційний діагноз при епілепсії.
20. Види, методи та засоби реабілітації при епілепсії.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напреєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напреєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.

3. Мішиєв В.Д. Сучасні депресивні розлади: Керівництво для лікарів. – Львів: Видавництво Мс. – 2004. – 208 с.

4. Мар'єнко, Л. Б. Епілепсія : (в питаннях і відповідях) [Текст] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III-IV рівня акредитації / Л. Б. Мар'єнко, К. М. Мар'єнко. – Львів. нац. мед. ин-т ім. Д. Галицького. - Л., 2011. - 87 с.

Додаткова:

1. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напреєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.

2. Нециркулярні депресії / О.К. Напреєнко, К.М. Логановский; за ред. проф. О.К. Напреєнко. – К.: «София-А», 2013. – 624 с.

3. Керівництво щодо лікування вперше діагностованої епілепсії [Текст] // НейроNEWS. - 2018. - № 8. - С. 34-38.

4. Напреєнко О.К., Хайтович М.В. Клінічна психофармакологія (навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ. – Київ, 2016. – 173 с.

5. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.

Заняття 6

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 13. Загальна характеристика органічних (включаючи симптоматичні) психічних розладів. Психічні порушення при інфекційних захворюваннях, черепно-мозкових травмах, соматичних та ендокринних захворюваннях

Мета вивчення теми:

1. Ознайомитися з поняттям органічних та симптоматичних психічних розладів.
2. Мати уявлення про сучасні погляди на принципи класифікації органічної патології в МКХ-10.
3. Засвоїти механізми виникнення, клінічні прояви та особливості перебігу психічних розладів, які виникають при інфекційних захворюваннях.
4. Вміти розпізнавати основні синдроми ініціального, лихоманкового та резидуального періоду.
5. Знати клінічні прояви, механізм розвитку церебротравматичних психічних розладів.
6. Навчитись діагностувати гострі прояви та віддалені наслідки травматичних ушкоджень головного мозку.
7. Вміти оцінити результати патопсихологічного та нейрофізіологічних методів обстеження хворого з церебротравматичними психічними розладами.
8. Знати клінічні прояви, механізм розвитку психічних розладів при соматичних та ендокринних захворюваннях.
9. Засвоїти типові зміни особистості та характеру хворих на вказані розлади, ознаки дефекту психічної діяльності – органічної деменції.
10. Вміти діагностувати варіанти органічних психічних розладів.
11. Вміти оцінити основні результати параклінічних досліджень хворих із органічними психічними розладами (ЕЕГ, ТКТГ, патопсихологічні).

12. Знати основні принципи терапії органічних та симптоматичних психічних розладів.

13. Вміти скласти план реабілітаційних заходів для хворих з органічними та симптоматичними психічними розладами.

14. Знати та використовувати принципи експертних оцінок при проведенні медико-соціальної, військово-психіатричної та судово-психіатричної експертизи хворим з органічною патологією.

Основні поняття теми: психоорганічний синдром, паралітичний (псевдопаралітичний) синдром, лобний, Корсаковський амнестичний синдром, триада Вальтер-Бюеля, реакції екзогенного типу К. Bonhoeffer, нейросифіліс, прогресивний параліч, психічні розлади при енцефалітах, ВІЛ-інфекції, церебротравматична хвороба, посттравматичні зміни особистості, енцефалопатія боксерів, психоендокринний синдром, ноотропні засоби, церебропротектори.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Лабораторні методи діагностики органічного ураження головного мозку.
2. Психічні розлади при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періодах.
3. Особливості лікування соматично хворих з психічними розладами.
4. Психоендокринний синдром.
5. Патопсихологічні методики дослідження хворих з ОУГМ.
6. Пріонові хвороби головного мозку.
7. Психічні порушення при ураженні людини ВІЛ-інфекцією.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити алгоритм патопсихологічного обстеження хворого з ОУГМ (наприклад, з церебротравматичною хворобою).
2. Створити алгоритм діагностики психічних розладів у хворого з ендокринною патологією.

3. Створити алгоритм лікування пацієнта з інфекційним захворюванням.

4. Створити алгоритм диференційної діагностики порушень свідомості при церебротравматичній хворобі, інфекційному захворюванні та симптоматичному психозі внаслідок перенесених пологів.

Тема 14. *Психічні порушення пізнього віку. Судинні психічні розлади*

Мета вивчення теми:

1. Мати уявлення про сучасні погляди на принципи класифікації психічної патології похилого віку в МКХ-10.

2. Засвоїти механізми виникнення, клінічні прояви та особливості перебігу психічних розладів, які виникають в похилому віці.

3. Знати патогенез та клінічні прояви психічних розладів при судинних ураженнях головного мозку.

4. Знати параклінічні і патопсихологічні методи діагностики психічних розладів, які виникають в похилому віці та при судинних захворюваннях.

5. Вміти провести диференційну діагностику цих психічних розладів з екзогенними та соматогенними психічними розладами.

6. Вміти складати алгоритми діагностики та лікування органічних розладів пізнього віку, включаючи судинні захворювання.

7. Засвоїти основні методи лікування органічних психічних розладів пізнього віку (включаючи судинні захворювання).

8. Вміти складати план реабілітаційних заходів для даній категорії хворих.

9. Ознайомитися з питаннями медико-соціальної, військової та судово-психіатричної експертизи цих станів.

Основні поняття теми: пресенільні та сенільні психічні розлади, функціональні та атрофічні психічні розлади, клімактеричний неврозоподібний розлад, інволюційна меланхолія, хвороба Альцгеймера,

хвороба Пика, хвороба Крейнцфельд-Якоба, пресбіофренія Верніке, старечі психози, старече недоумство, гіпертонічна хвороба, атеросклероз, гіпотонічна хвороба, облітеруючий тромбангіїт, судинні психози, судинна деменція.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Психічні розлади у хворих з інсультом.
2. Психічні розлади у жінок у інволюційному віці.
3. Внесок А. Альцгеймера у розвиток вчення про деменцію.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити алгоритм патопсихологічного обстеження хворого з пресенильною деменцією (наприклад, з хворобою Альцгеймера).
2. Створити таблицю диференційної діагностики хвороби Альцгеймера і хвороби Піка.
3. Створити таблицю диференційної діагностики атрофічних і судинних уражень головного мозку в хворих пізнього віку.
4. Створити алгоритм патопсихологічного обстеження хворого з ОУГМ (наприклад, з атеросклерозом).
5. Створити алгоритм лікування хворого гіпертонічною хворобою з психічними розладами
6. Створити таблицю диференційної діагностики інволюційної та судинної депресії.

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №6:

1. Екзогенні типи реакції за К. Бонгоффером.
2. Основні органічні синдроми.
3. Психічні розлади при церебротравматичній хворобі.
4. Психічні розлади при інфекційних захворюваннях.
5. Психічні розлади при соматичних захворюваннях (психосоматичні та соматопсихічні).
6. Психічні розлади при ендокринних захворюваннях.
7. Психічні розлади пізнього віку.

8. Психічні розлади при судинних захворюваннях.
9. Психічні розлади при атрофічних захворюваннях головного мозку (хвороба Піка, хвороба Альцгеймера, тощо).
10. Фармакологічне лікування органічних психічних розладів. Ускладнення психофармакотерапії.
11. Основні положення когнітивної, поведінкової та інших видів психотерапії при органічних психічних розладах.
12. Цілі, завдання та мішені реабілітації при різних клінічних формах органічних психічних розладів.
13. Методи реабілітації при органічних психічних розладах інфекційного, травматичного та соматогенного походження.
14. Методи реабілітації при функціональних психічних розладах пізнього віку.
15. Методи реабілітації при органічних психічних розладах атрофічного та судинного генезу.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напрєєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напрєєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напрєєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напрєєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.
3. Левада О.А. Судинна деменція: етіопатогенез, діагностика, сучасні стратегії лікування: метод. рекомендації. – К.: ПП ВМБ, 2009. – 24 с.
4. Деменція: Клінічний, патоморфологічний та психофармакологічний аспекти. Особливості догляду за пацієнтами з деменцією: навчально-методичний посібник / Скрипніков А.М., Гринь К.В., Погорілко О.В. – Полтава: ПП «Астроя», 2021. – 148с.

Додаткова:

1. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.
2. Напрєєнко О.К., Хайтович М.В. Клінічна психофармакологія (навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ. – Київ, 2016. – 173 с.
3. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.

Заняття 7

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 15. Проблема залежності. Загальні питання наркології. Психічні та поведінкові розлади у наслідок вживання алкоголю.

Мета вивчення теми:

1. Ознайомитися з механізмами дії алкоголю на організм при гострій та хронічній інтоксикації, та з теоріями патогенезу алкогольної залежності.
2. Знати прояви простого алкогольного сп'яніння за ступенем виразності та способи його дослідження.
3. Засвоїти клінічні прояви алкоголізму як хвороби.
4. Вміти розрізняти стадії алкогольної залежності.
5. Вміти виявляти порушення емоційної та вольової сфери, а також пам'яті та інтелекту.
6. Знати соматоневрологічні розлади при алкоголізмі, зміни особистості хворого та види енцефалопатій.
7. Засвоїти діагностику алкогольних (металкогольних) психозів.
8. Засвоїти методи дезінтоксикації і лікування абстинентного синдрому.
9. Ознайомитись з методами психотерапії та соціальної реабілітації хворих на алкоголізм.

Основні поняття теми: етанол, просте алкогольне сп'яніння, його ступені, патологічне сп'яніння, пияцтво, стадії алкоголізму, патологічний потяг до алкоголю, толерантність, абстинентний синдром, запої, ремісії, рецидиви, жіночий та підлітковий алкоголізм, металкогольні психози, алкогольний делірій, енцефалопатія Гайє-Верніке, Корсаковський амнестичний алкогольний психоз.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Прояви алкоголізму у хворих із психічною патологією.
2. Пивний алкоголізм.

3. Психічні розлади у хворих на алкоголізм.
4. Патопсихологічні методики діагностики алкогольної енцефалопатії.
5. Судово-психіатрична оцінка патологічного сп'яніння.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити діагностичний алгоритм алкоголізму у соматично хворих.
2. Створити реферативний огляд іноземної літератури за 3 останніх роки на тему «Депресивні розлади у хворих на алкоголізм».
3. Створити алгоритм невідкладної допомоги хворого з алкогольним делірієм.

Тема 16. *Психічні та поведінкові розлади у наслідок вживання наркотичних речовин та речовин, які не внесені в державний перелік наркотичних. Профілактика залежності від ліків.*

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти медичні та юридичні критерії та відмінності нарко- та токсикоманій.
2. Знати їх клінічну класифікацію і фармакологічні властивості психоактивних речовин (ПАР).
3. Знати етіологію, патогенез та основні клінічні прояви різних наркоманій і токсикоманій.
4. Оволодіти навичками проведення огляду та клінічної бесіди з хворими наркологічного профілю.
5. Вміти правильно інтерпретувати отримані під час клінічного огляду дані, правильно діагностувати основне і супутні захворювання.
6. Навчитись проводити диференційну діагностику наркоманій і токсикоманій з використанням додаткових методів досліджень.
10. Засвоїти методи дезинтоксикації і лікування абстинентного синдрому.

11. Ознайомитись з методами психотерапії та соціальної реабілітації хворих на наркоманії та токсикоманії.

Основні поняття теми: психоактивна речовина, пошуковий полінаркотизм, типи мотивації зловживання ПАР, залежність від ПАР (опій, кокаїн, канабіоїди, галюціногени та ін.), наркоманії, токсикоманії, стадії хвороби, патологічний потяг до ПАР, толерантність, абстинентний синдром, ремісії, рецидиви, психози, експертиза.

Питання для теоретичного опрацювання:

1. Психотерапія в лікуванні залежності.
2. Нехімічні види залежності (цифрові наркотики, гемблінг та інші за вибором).
3. Діагностичні тести вживання наркотичних речовин.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблиці диференційної діагностики абстинентних станів при різних наркоманіях.
2. Створити алгоритм лікування хворого з опійною наркоманією.
3. Створити таблицю диференційної діагностики стану сп'яніння при опійній наркоманії від інших патологічних станів.
4. Створити дайджест на тему: «Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих споживачів ін'єкційних наркотиків».

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №7:

1. Поняття «психоактивна речовина», визначення феноменів вживання та залежності.
2. Особливості перебігу наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, делірії, психотичні розлади у стані сп'яніння, резидуальні та відстрочені розлади.
3. Організація наркологічної допомоги, наркологічні диспансери, наркологічні кабінети, організація анонімного лікування хворих на алкоголізм.

4. Просте алкогольне сп'яніння, його ступені, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях.
5. Патологічне сп'яніння: діагностика, судово-психіатрична експертиза.
6. Алкоголізм, його критерії, наркоманічний синдром при алкоголізмі.
7. Діагностика абстинентного стану, його види, медична допомога.
8. Стадії алкоголізму, особливості деградації особистості.
9. Особливості алкоголізму підлітків, жінок.
10. Соматоневрологічна симптоматика при алкоголізмі.
11. Металкогольні психози.
12. Алкогольні енцефалопатії. Алкогольна депресія. Лікування металкогольних психозів.
13. Методи лікування і реабілітації алкоголізму, профілактика алкоголізму та його рецидивів.
14. Визначення поняття “наркотик” та “наркоманія”.
15. Фармакологічні властивості опіатів.
16. Опійне сп'яніння та передозування опіатами: діагностика, лікування.
17. Опійний абстинентний синдром: діагностика, лікування.
18. Зміни психіки під впливом наркотиків.
19. Сп'яніння психостимуляторами та передозування їх.
20. порушення сприйняття та мислення під впливом стимуляторів.
21. Особливості перебігу соматичних захворювань у наркоманів.
22. Каннабіолова наркоманія: клініка, стан сп'яніння, порушення психіки, соматичні ускладнення.
23. Галюциногенна наркоманія: клініка, стан сп'яніння, порушення психіки, соматичні ускладнення.
24. Токсикоманія медичними препаратами: клініка, стан сп'яніння, порушення психіки, соматичні ускладнення.

25. Інгалянтна токсикоманія: клініка, стан сп'яніння, порушення психіки, соматичні ускладнення.
26. Нехімічні види залежності.
27. Загальна стратегія лікування нарко- та токсикоманій.
28. Трудова, судово-психіатрична, військова експертиза. Добровільне та примусове лікування хворих.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напреєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Наркологія: навчальний посібник / Скрипніков А.М., Напреєнко О.К., Сонник Г.Т. – Тернопіль: ТДМУ, 2008 р. – 360 с.
3. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напреєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.
4. Наркологія. Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням психоактивними речовинами: навчальний посібник / О.К. Напреєнко, Л.В. Животовська, Н.Ю. Петрина, Л.І. Рахман; За ред. О.К. Напреєнка. – Л.: Здоров'я, 2011. – 208 с.

Додаткова:

1. Мішиєв В.Д., Сосін І.К., Овчаренко М.О. та ін. Наркологія: актуальні питання. Львів: Медицина світу, 2010. – 280 с.
2. Аймедов К.В. Ігроманія – паралельний світ. – К.: Lat & K, 2012. – 244с.
3. Спіріна І.Д., Леонов С.Ф. Медико-соціальні аспекти залежності від психоактивних речовин. – Дніпропетровськ, 2005. – 216 с.
4. Напреєнко О.К., Хайтович М.В. Клінічна психофармакологія (навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ. – Київ, 2016. – 173 с.

5. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.

Заняття 8

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 17. *Визначення поняття психогенії. Етіологія та патогенез психогенії, роль спадковості, набутих факторів, особливостей особистості. Гострі та затяжні реактивні психози. Посттравматичний стресовий розлад*

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти основні поняття: психогенний фактор, емоційний стрес, психогенії.
2. Знати ознаки реактивних психозів, їх клінічні форми.
3. Вміти діагностувати гострі афективно-шокові та затяжні реакції та визначати їх форму.
4. Вміти диференціювати гостру реакцію на стрес і посттравматичний стресовий розлад.
5. Вміти проводити диференційну діагностику реактивних та ендогенних психозів.
6. Оволодіти основними принципами терапії та реабілітації хворих з певними формами психогенних психічних розладів.
7. Засвоїти особливості окремих методів психотерапії та показання до їх застосування при психогенних психічних розладах.
8. Ознайомитися з питаннями військової, судової, медико-соціальної експертизи хворих на реактивні психози.

Основні поняття теми: стрес, психогенія, тріада К. Ясперса, афективно-звужена свідомість, фугіформні реакції, істеричні психози, регресивні форми психозів, Ганзерівський синдром, посттравматичний стресовий розлад.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Психози воєнного часу.
2. Судово-психіатрична оцінка реактивних психозів.

3. Історія вивчення істеричних розладів.
4. Особливості ПТСР при пандемії COVID-19.
5. Особливості ПТСР воєнного часу.
6. Психотерапія при ПТСР.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити таблицю диференційної діагностики реактивної депресії з іншими видами депресивних розладів.
2. Створити таблицю диференційної діагностики істеричного і епілептичного нападів.
3. Створити алгоритм діагностики та лікування ПТСР.
4. Дайджест іноземної літератури щодо сучасних методів діагностики і лікування реактивних психозів.

Тема 18. *Невротичні розлади. Етіологія, патогенез, класифікація, лікування та профілактика. Поняття неврозоподібного стану. Соматоформні розлади.*

Мета вивчення теми:

1. Засвоїти поняття неврози, ознайомитись з їх видами.
2. Засвоїти сучасну класифікацію невротичних розладів.
3. Знати клінічні особливості основних форм неврозів.
4. Засвоїти варіанти перебігу невротичних розладів.
5. Вміти діагностувати основні форми неврозів, та проводити диференційну діагностику з неврозоподібними станами.
6. Оволодіти основними принципами терапії та реабілітації хворих з певними формами невротичних розладів.
7. Засвоїти особливості окремих методів психотерапії та показання до їх застосування при психогенних психічних розладах.
8. Ознайомитися з питаннями військової, судової, медико-соціальної експертизи хворих на психогенні психічні розлади.

9. Психосоматичний напрямок в медицині. Біопсихосоціальна модель захворювань.

10. Психосоматичні розлади, їх місце в сучасних класифікаціях хвороб. Комплексна допомога при даній патології.

Основні поняття теми: невроз, неспсихотичний рівень симптоматики, невротичний розвиток, тривожні розлади, панічна атака, агорафобія, дисоціативний розлад, ОКР, нервова анорексія та булімія, дисморфофобія, соціофобія.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Історичний розвиток вчення про неврози.
2. Соціальна фобія.
3. Психодіагностичні методики виявлення obsесивно-компульсивних розладів.
4. Соматоформні розлади: місце у сучасній класифікації.
5. Методи психотерапії в лікуванні неврозів.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створення таблиці диференційної діагностики нервової анорексії і неврозоподібної шизофренії.
2. Алгоритм диференційної діагностики невротичних та неврозоподібних станів.
3. Створити таблицю диференційної діагностики астеничних станів різного походження.
4. Створити таблицю диференційної діагностики маячної та немаячної іпохондрії.
5. Алгоритм надання допомоги хворим з панічним розладом з/без агорафобії.
6. Створити таблицю диференційної діагностики obsесивно-компульсивних розладів невротичного та ендогенного походження.
7. Алгоритм надання допомоги хворим з розладами харчової поведінки.

8. Алгоритм надання допомоги хворим з дисоціативним розладом.

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №8:

1. Психогенно обумовлені психічні розлади: класифікація, принципи лікування та профілактики.
2. Афективно-шокові реакції та гострі реактивні психози.
3. Затяжні реактивні психози.
4. Посттравматичний стресовий розлад. Клініка, діагностика, лікування.
5. Основні методи терапії реактивних психозів.
6. Психогенно обумовлені психічні розлади: класифікація, принципи лікування і профілактики.
7. Неврози, їх види. Патофізіологічні механізми неврозів.
8. Сучасна класифікація невротичних, пов'язаних зі стресом, психічних розладів.
9. Динаміка розвитку неврозів.
10. Клінічна картина тривожних розладів.
11. Поліморфізм клінічної картини дисоціативних розладів.
12. Клінічна картина соматоформних розладів.
13. Диференційна діагностика неврозів і неврозоподібних станів.
14. Методи лікування неврозів та неврозоподібних станів.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напреєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напреєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.
3. Лікування та реабілітація комбатантів-миротворців із посттравматичним стресовим розладом / О.Г. Сиропятов, О.К. Напреєнко, Н.О. Дзеружинська та ін. – К.: О.Т. Ростунов, 2012. – 76 с.

4. Напрєєнко О.К., Сиропятов О.Г., Друзь О.В. та ін. Психолого-психіатрична допомога постраждалим у збройних конфліктах (метод. рекомендації). – К.: Видавництво «Науковий світ», 2014. – 28 с.

5. Психогенні психічні розлади: навчально-методичний посібник / Л.О. Герасименко, А.М. Скрипніков, Р.І. Ісаков. – Київ: «Медицина», 2021. – 208 с.

Додаткова:

1. Невротичні, соматоформні розлади та стрес: Навчальний посібник / За ред. д.мед.н., проф. Л.М. Юр'євої. – К.: ТОВ ММК, 2005. – 96 с.

2. Любан-Плоцца Б., Пельдингер В., Креге Ф., Ледерах-Гофман К. Психосоматичний хворий на прийомі у лікаря. – К.: АДЕФ-Україна, 1997. – 328 с.

3. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.

4. Напрєєнко О.К., Хайтович М.В. Клінічна психофармакологія (навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ. – Київ, 2016. – 173 с.

5. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.

Заняття 9

(практичне заняття – 3 акад. години)

Тема 19. *Розлади особистості (психопатії) та патологічний розвиток особистості. Етіологія, патогенез, клінічні форми. Діагностика та диференційна діагностика, експертизи. Лікувально-корекційні та соціально-реабілітаційні заходи. Психотерапія, психогігієна, психопрофілактика.*

Мета вивчення теми:

1. Ознайомитися з основними факторами, що впливають на розвиток особистості, та з теоріями патогенезу психопатій.
2. Знати визначення поняття розладу особистості, як дизонтогенії, що реалізується в формі патології поведінки в умовах впливу факторів середовища.
3. Знати клінічні прояви різних форм психопатії та способи їх дослідження, клінічні характеристики, основні критерії діагностики психопатії.
4. Знати динамічні особливості розладів особистості: компенсація, декомпенсація, фазові коливання настрою, афекти, психопатичні реакції, психопатологічний розвиток.
5. Вміти провести диференційну діагностику між психопатією та акцентуацією особистості, патохарактерологічним розвитком особистості, педагогічною занедбаністю, психопатоподібними станами (при шизофренії, біполярному афективному розладі, соматогеній астенії, епілепсії, невротичних розладах, церебро-травматичною астенією, постінфекційними станами психічної слабкості, розладах та наслідками різноманітних уражень головного мозку).
6. Вміти визначити лікувальні призначення, профілактичні заходи та характер соціальної допомоги при різних формах розладів особистості.

7. Знати принципи та особливості проведення трудової, військової та судової експертизи при психопатіях.

Основні поняття теми: розлад особистості, ядерна, органічна та крайова психопатія, критерії психопатії за П.Б. Ганнушкіним, динамічні особливості розладів особистості: компенсація, декомпенсація, фазові коливання настрою, афекти, психопатичні реакції, психопатологічний розвиток особистості; військова та судова експертизи, обмежена осудність.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Розвиток вчення про патологію особистості.
2. Психодіагностичні шкали для вивчення структури особистості.
3. Проективні методи вивчення особистості.
4. Методи психологічної корекції розладів особистості.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Розробити алгоритм диференційної діагностики розладів особистості зі схожими станами при інших психічних захворюваннях (наприклад, емоційно нестійкий розлад особистості і зміни особистості внаслідок ураження головного мозку різної етіології).
2. Створити таблицю диференційної діагностики психопатії і психопатоподібного синдрому при шизофренії.
3. Створити алгоритм лікування хворого на розлад особистості.
4. Розробити рекомендації щодо підтримуючої психологічної корекції, арттерапії.

Тема 20. *Олігофренія та затримка розвитку. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, диференційна діагностика. Лікувально-корекційні заходи. Профілактика, експертизи. Ранній дитячий аутизм. Гіперкінетичні розлади та розлади соціальної поведінки. Принципи медико-педагогічної корекції, соціальної реабілітації.*

Мета вивчення теми:

1. Ознайомитися з уявленнями про психічні захворювання в дитячому та підлітковому віці.
2. Засвоїти визначення та класифікацію олігофреній.
3. Знати етіологію, патогенез олігофреній та затримок розвитку.
4. Знати клінічну картину різних форм олігофреній, знати і вміти використовувати методи їх діагностики.
5. Знати клінічні прояви і методи діагностики раннього дитячого аутизму.
6. Знати клінічні прояви і методи діагностики гіперкінетичного розладу та розладів соціальної поведінки у дітей.
7. Вміти проводити диференційну діагностику олігофреній із затримками розвитку, помірною межевою інтелектуальною недостатністю, аутизмом, гіперкінетичними розладами та розладами соціальної поведінки.
8. Знати методи лікування різних форм психічних розладів дитячого і підліткового віку.
9. Знати принципи та особливості проведення трудової, військової та судової експертизи при психічних розладах дитячого і підліткового віку.

Основні поняття теми: розумова відсталість, динаміка олігофреній, хвороба Дауна, ферментопатії, алкогольна ембріопатія, ранній дитячий аутизм, синдроми Каннера, Ретта і Аспергера, гіперкінетичний розлад, синдром дефіциту уваги, невротичні розлади дитячого віку.

Питання для теоретичного опрацювання з написанням реферату:

1. Психічні розлади в дитячому віці.
2. Розвиток сучасних досліджень проблем олігофреній.
3. Внесок Каннера, Ретта і Аспергера в розвиток проблеми дитячого аутизму.
4. Аутизм у дорослих.
5. Неврози дитячого віку.
6. Діагностики інтелектуального розвитку дитини.
7. Типологія порушень психічного розвитку немовлят.

8. Психічний інфантилізм.

Завдання до практичного опрацювання теми:

1. Створити диференційний діагностично-лікувальний алгоритм при ферментопатіях.
2. Розробити таблицю диференційної діагностики олігофреній і педагогічної занедбаності.
3. Розробити таблицю диференційної діагностики олігофреній і психічного інфантилізму.
4. Провести інтерпретацію патопсихологічного дослідження дитини з розумовою відсталістю.
5. Привести схему психопатологічного дослідження дитини для педагогічної експертизи.
6. Створити диференційний діагностично-лікувальний алгоритм при ранньому дитячому аутизмі.
7. Створити таблицю диференційної діагностики проявів раннього дитячого аутизму та дитячої шизофренії.
8. Створити таблицю диференційної діагностики проявів та лікування гіперкінетичного розладу та наслідків раннього органічного ураження головного мозку.

Питання для поточного контролю та самоконтролю по заняттю №9:

1. Визначення понять «психопатія» та «розлад особистості».
2. Епідеміологія, етіопатогенез розладів особистості.
3. Критерії психопатій, за визначенням П.Б. Ганнушкіна і О.В. Кербикова.
4. Клініка психопатій. Облігатні та факультативні ознаки.
5. Характеристика клінічних форм психопатій гальмівного типу.
6. Характеристика клінічних форм психопатій збудливого типу.
7. Розлади особистості змішаного типу (мозаїчний).

8. Динаміка психопатій. Психопатичні реакції, компенсації та декомпенсації, патологічний розвиток особистості.
 9. Лікування, реабілітація, експертиза та профілактика розладів особистості.
 10. Олігофренії. Класифікація за етіологічними ознаками.
 11. Клінічні форми олігофренії.
 12. Принципи терапії, корекції, експертизи, реабілітації при олігофреніях.
 13. Організація навчально-виховного та трудового процесу при олігофренії.
 14. Психофізичний інфантілізм. Межова розумова відсталість.
 15. Клінічні прояви раннього дитячого аутизму (РДА).
 16. Діагностика, лікування, принципи корекції та реабілітації РДА.
 17. Клінічні прояви гіперкінетичних розладів у дітей та підлітків.
- Розлади соціальної поведінки.
18. Принципи медико-педагогічної корекції, соціальної реабілітації гіперкінетичних розладів у дітей та підлітків.

Рекомендована література:

Основна:

1. Психіатрія / О.К. Напреєнко, І.Й. Влох, О.З. Голубков; За ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: Здоров'я, 2001. – 584 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / О.К. Напреєнко, М.І. Винник, І.Й. Влох; за ред. проф. О.К. Напреєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2011р. – 528 с.
3. Дитяча психіатрія: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Г.М. Кожина, В.Д. Мішієв, В.І. Коростій та ін.; за ред. Г.М. Кожиної, В.Д. Мішієва. – Київ: «Медицина», 2014. – 376 с.

Додаткова:

1. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. - 3-є вид., випр. – Київ: «Медицина», 2017. – 424 с.
2. Напрєєнко О.К., Хайтович М.В. Клінічна психофармакологія (навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ. – Київ, 2016. – 173 с.
3. Дитяча психоневрологія / Л.О. Булахова, О.М. Саган, С.М. Зінченко та ін.; За ред. Л.О. Булахової. – К.: Здоров'я, 2001. – 496 с.
4. Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry. - Wolters Kluwer, 2017. – 4621 p.
5. Максимова Н.Ю., Мілютіна К.Л., Піскун В.М. Основи дитячої патопсихології: Навч. посібник. – К.: Перун, 1996. – 464 с.

Заняття 10

(практичне заняття – 3 акад. години)

Підсумкове заняття

Мета заняття: проведення діагностування рівня навчальних досягнень студентів з курсу «Психіатрія та наркологія»

План заняття:

1. Підготовка і надання відповідей студентами на три теоретичних питання.
2. Підготовка і надання відповідей студентами на клінічну задачу.
3. Узагальнення результатів підсумкового модульного контролю з визначення рівня навчальних досягнень студентів з курсу «Психіатрія та наркологія».

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

❑ Змістовий модуль I. Загальні питання психіатрії

1. Предмет, завдання, основні етапи розвитку психіатрії та наркології. Досягнення вітчизняних вчених
2. Структура психіатричної/наркологічної допомоги, психіатричної лікарні й диспансеру.
3. Принципи догляду за психічно хворими.
4. Основні фактори етіології психічних розладів
5. Основні патогенетичні механізми психічної патології
6. Правові принципи психіатричної допомоги. Сучасна концепція охорони психічного здоров'я в Україні.
7. Роль лікаря соматичного профілю в наданні медичної допомоги хворим із психічними порушеннями.
8. Первинне психіатричне обстеження і невідкладна допомога хворим із психічними порушеннями, основні показання до госпіталізації.
9. Амбулаторне лікування хворих із різними захворюваннями, підтримуюча терапія, особливості її організації, її значення для охорони здоров'я.
10. Проблеми реадаптації і реабілітації психічно хворих.
11. Методика клініко-психопатологічного дослідження.
12. Особливості психіатричної документації.
13. Значення параклінічних методів у психіатричній діагностиці.
14. Поняття психопатологічного симптому, синдрому та захворювання.
15. Синдромальна та нозологічна класифікація психічної патології.
16. Характеристика реєстрів психічних розладів.
17. Принципи та методи лікування психічних захворювань та розладів.
18. Принципи та методи соціально-трудової реабілітації психічно хворих та профілактики психічних захворювань.
19. Принципи та методи трудової, військової та судово-психіатричної експертизи

❑ **Змістовий модуль 2. Загальна психопатологія.**

20. Розлади відчуттів, сприймань та уявлень. Психофізіологічні основи, класифікація та визначення. Способи виявлення.
21. Розлади мислення та інтелекту. Психофізіологічні основи, класифікація та визначення. Способи виявлення.
22. Порушення емоцій. Психофізіологічні основи, класифікація та визначення. Способи виявлення
23. Порушення ефекторної сфери (вольові, психомоторні). Психофізіологічні основи, класифікація та визначення. Способи виявлення.
24. Порушення пам'яті. Психофізіологічні основи, класифікація та визначення. Способи виявлення.
25. Синдроми пригнічення та потьмарення свідомості. Методи визначення стану свідомості. Особливості догляду, спостереження, транспортування хворих із порушенням свідомості.
26. Непсихотичні синдроми: астеничний, невротичні (неврастенічний, obsesивно-фобічний, дисморфобічний, істеричний), соматоформні.
27. Психотичні синдроми: депресивні, маніакальні, параноїдні, паранойяльні, кататонічні, гебефренічні, деліріозні, онейроїдні, аментивні, сутінкового стану свідомості, галюциноза.
28. Дефектно-органічні синдроми: психоорганічні, Корсаковській амнестичний, олігофренії, деменції, психічного маразма.
29. Значення діагностики психопатологічного синдрому для вибору метода невідкладної терапії, тактики обстеження хворого та режиму його утримання в лікарні.

❑ **Змістовий модуль 3. Ендогенні та поліетіологічні психічні захворювання**

30. Шизофренія. Основні та додаткові симптоми шизофренії.
31. Клінічні форми шизофренії, варіанти перебігу шизофренії.

- 32.Кінцевий стан шизофренії. Поняття про ремісію та дефект.
- 33.Принципи терапії шизофренії
- 34.Клінічна картина маніакально-депресивного психозу. Циклотимія.
- 35.Масковані депресії.
- 36.Особливості афективних розладів у дітей і підлітків.
- 37.Принципи терапії хворих на афективні розлади.
- 38.Суїцидальна поведінка при психічних захворюваннях та у психічно здорових осіб.
- 39.Групи ризику суїцидальних дій. Психопрофілактика суїцидальної поведінки.
- 40.Епілептична патологія (хвороба, синдром, реакція). Пароксизм, його клінічна характеристика.
- 41.Класифікація пароксизмальних проявів.
- 42.Принципи терапії хворих на епілепсію.
- 43.Епілептичний статус і лікувальні заходи щодо виведення хворого з цього стану.

❑ **Змістовий модуль 4. Органічні (в тому числі симптоматичні) психічні розлади. Екологічна психіатрія.**

- 44.Основні клінічні форми соматогенних психозів.
- 45.Особливості психічних розладів при ендокринних захворюваннях.
- 46.Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики психічних розладів при ендокринних та соматичних захворюваннях.
- 47.Класифікація психічних порушень при гострих та хронічних інфекціях.
- 48.Особливості психічних порушень при сифілісі мозку, прогресивному паралічі.
- 49.Психічні розлади у ВІЛ-інфікованих.
- 50.Принципи лікування психічних розладів при гострих і хронічних інфекціях.
- 51.Психічні порушення у гострому періоді черепно-мозкової травми.
- 52.Психічні порушення у пізньому періоді травматичної хвороби їх лікування та профілактика.

53.Психічні розлади при гострих отруєннях і хронічних інтоксикаціях (промислових, побутових, лікарських) та у наслідок екологічно несприятливих впливів. Їх лікування та профілактика.

54.Пострадіаційні психічні розлади: реактивні та органічні. Особливості терапії, соціальної реабілітації та експертизи пострадіаційних захворювань.

❑ **Змістовий модуль 5. Психічні розлади внаслідок вживання психоактивних речовин та залежності від них**

55.Поняття, психоактивних речовин, феноменів вживання та залежності.

56.Поняття великого наркоманічного синдрому.

57.Просте алкогольне сп'яніння, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях.

58.Патологічне алкогольне сп'яніння, діагностика, судово-психіатрична експертиза.

59.Алкоголізм, його критерії, наркоманічний синдром при алкоголізмі.

60.Варіанти алкогольного абстинентного стану.

61.Стадії алкоголізму, особливості деградації особистості.

62.Методи лікування алкоголізму. Профілактика алкоголізму та його рецидивів.

63.Гострі та затяжні металкогольні психози: діагностика, попередження подальшого розвитку, лікування. Алкогольні енцефалопатії. Принципи лікування алкогольних психозів.

64.Організація наркологічної допомоги.

65.Медичний, соціальний і правовий критерії наркотичних речовин.

66.Психічні, поведінкові розлади та психози внаслідок вживання опіатів, канабіоїдів, галюциногенів, кокаїну та інших психостимуляторів, седативних та снодійних препаратів.

67.Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання нікотину та кофеїн вміщуючи продуктів.

68.Вікові особливості наркоманій і токсикоманій.

Змістовий модуль 6. Психогенні психічні захворювання

69. Поняття психогенного розладу. Етіологічні та патогенетичні фактори психогенних розладів
70. Класифікація психогеній. Визначення понять емоційно-стресова, адаптаційна реакції, неврози.
71. Клінічна картина неврастенії, істерії, психастенії (неврозу нав'язливих станів).
72. Класифікація та клінічна картина тривожних, obsесивно-компульсивного та дисоціативних розладів.
73. Депресивні невротичні розлади. Лікування та профілактика неврозів.
74. Класифікація, клінічна картина та лікування соматоформних розладів
75. Реактивні психози: загальні клінічні ознаки, критерії Ясперса.
76. Гострі та затяжні реактивні психози. Терапія реактивних психозів.
77. Експертиза, профілактика, реабілітація при реактивних психозах.
78. Визначення поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Клінічні особливості, лікування та профілактика ПТСР.

Змістовий модуль 7. Розлади зрілої особистості та поведінки у дорослих. Розумова відсталість. Порушення психологічного розвитку та поведінкові розлади у дитячому та підлітковому віці.

79. Розлади особистості та поведінки у дорослих, фактори, що сприяють їх розвитку.
80. Клінічні варіанти психопатії та акцентуацій характеру. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики розладів особистості та поведінки у дорослих.
81. Олігофренії. Класифікація за етіологічними ознаками. Клінічні форми олігофренії. Принципи терапії, корекції, експертизи, реабілітації при олігофреніях. Організація навчально-виховного та трудового процесу при олігофренії.

82.Психофізичний інфантілізм. Межова розумова відсталість.

83.Визначення поняття ранній дитячий та атиповий аутизм. Клінічні прояви.
Діагностика. Лікування. Принципи корекції та реабілітації.

84.Гіперкінетичні розлади у дітей та підлітків. Розлади соціальної поведінки.
Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Принципи медіко-педагогічної
корекції, соціальної реабілітації.

Орієнтовний перелік практичних робіт та завдань
для підсумкового контролю модулів

1. Провести клінічне обстеження хворого та описати психічний статус.
2. Проаналізувати дані клінічного та параклінічного дослідження та поставити попередній діагноз психічного або психосоматичного розладу.
3. Визначити психотичний чи непсихотичний рівень психічного порушення у хворого.
4. Визначити наявність у хворого показань для невідкладної госпіталізації.
5. Вирішити клінічну задачу з діагностування та надання невідкладної допомоги (при психомоторному збудженні, при епілептичному статусі, ускладненнях лікування психотропними препаратами, відмові від їжі, ступорі).
6. Вирішити клінічну задачу з визначення тактики ведення хворого з психічним розладом або з залежністю.
7. Визначити рівень соціальної небезпеки, ризик аутоагресії психічно хворого.
8. Скласти виважене заключення з попереднім діагнозом і дати направлення на консультацію до лікаря-психіатра.
9. Призначити один із адекватних стану хворого психотропних препаратів у дозах, відповідних до віку хворого.
10. Дати рекомендації родичам хворого з догляду.